

Tiltak for å styrke lokaldemokratiet i nye, sammenslåtte kommuner: Underveisevaluering

Prosjektledersamling, Fremtidens lokaldemokrati i nye kommuner.

(KMD) Scandic Holmenkollen Park, Oslo, 2/11.2017

Jan Erling Klausen, forsker I (NIBR)/førsteam. (UiO)

Underveisevalueringens formål

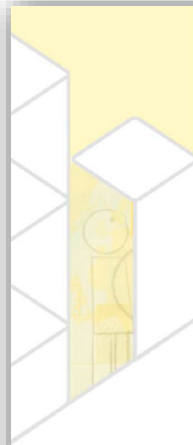
1. Beskrive
2. Vurdere
3. Melde tilbake
4. Rapportere samlet

Beskrivende formål

- Web-portal med løsning for innrapportering fra dere
- Innsending av planer
- Muliggjør systematisk og effektiv innhenting av data om demokratiltak

Samspeilet mellom politisk organisering, arbeidsmåter , medvirkningstiltak og bruk av digitale løsninger

- Politisk organisering: Betydelig kobling til innbyggerinvolvering?
- Større strukturelle endringer og/eller nye arbeidsmåter?
- Nye digitale løsninger
- Kvalitativ beskrivelse

Jan Erling Klausen
Sveinung Amesen
Dag Arne Christensen
Bjarne Folkestad
Gro Sandkjær Hanssen
Marte Winsvold
Jacob Aars

Medvirkning *med* *virkning?* Innbyggermedvirkning i den kommunale beslutningsprosessen

uni Røkkansenteret

Samarbeidsrapport
NIBR/uni Røkkansenteret 2013

Idéhefte

Hvordan involvere innbyggerne

KOMMUNSEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

2013

Vurderende formål – analytisk rammeverk

FIRE DEMOKRATISKE VERDIER

- **Inkluderende deltagelse**
  - **Hvem** får delta? Hvordan ivaretas **likhet og meningsrepresentasjon**?
  - Blir alle deltagerne **hørt**?
- **Folkelig kontroll**
  - **Agenda-definering**
  - Prosedyrer for å **behandle** innspill
- **Velfundert deltagelse**
  - Tilgang til **fakta**grunnlag
  - **Meningsbrytning**
- **Innsikt og innsyn**
  - Innsikt: Deltagernes **forståelse** av konteksten
  - Innsyn: Allmennhetens **innsyn**

Vurderende formål – analytisk rammeverk

TO INSTITUSJONELLE VERDIER

- **Effektivitet**

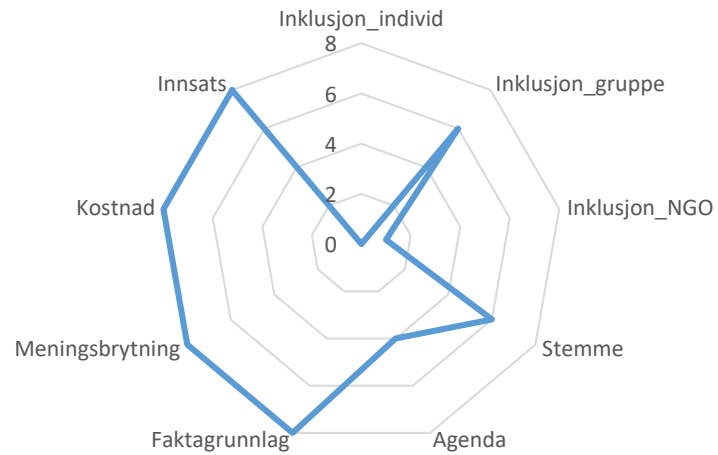
- Administrative **kostnader og tidsbruk**
- Deltagernes innsats – hvor **kreven**de er tiltaket?

- **Kobling**

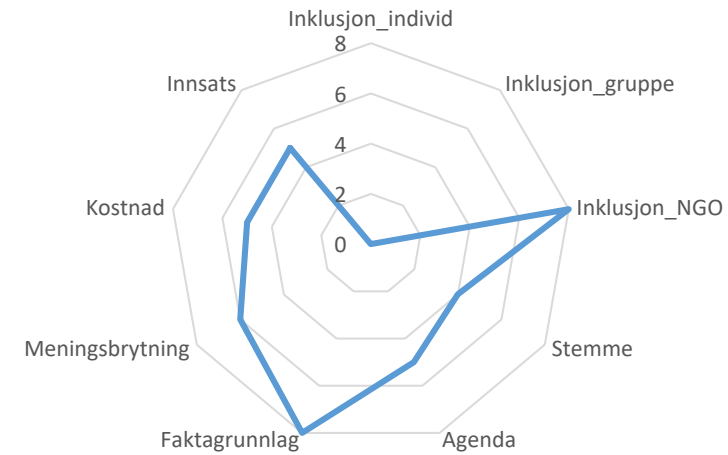
- Hvor tett er tiltaket koblet til det representative systemet?

Melde tilbake – profil på tiltak og portefølje

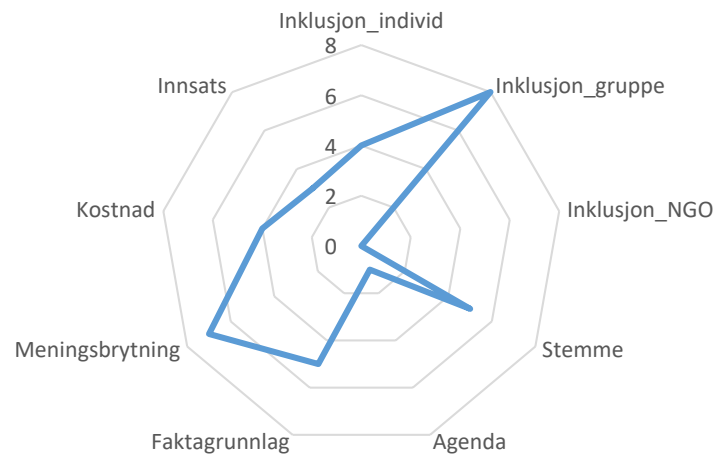
Tiltak 1 - deliberativt

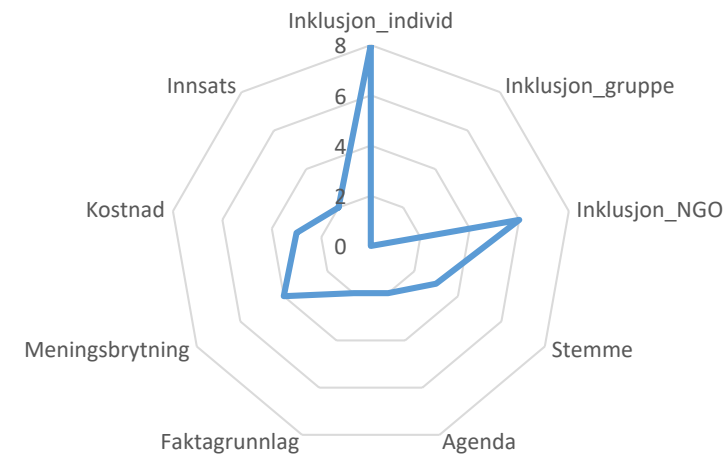
Tiltak 2 - associative

Tiltak 3 - difference

Tiltak 4 - pluralist

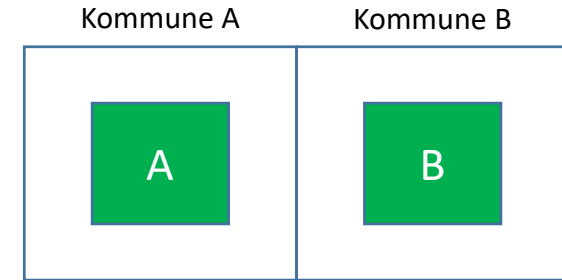
Endringer i kommunestruktur? (blant prosjektdeltagerne)

Nye sammenslåtte kommuner betyr endret kommunestruktur: Økt (gjennomsnittlig) kommune-størrelse, men også endringer i *andeler i spredt- og tettbygde strøk* og *antallet tettsteder* som (den nye) kommunen må forholde seg til

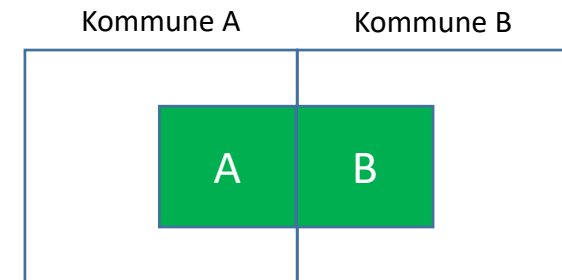
Hva er erfaringene i ulike typer kommuner (gitt ved ulik tettsted/spredtbygd-struktur)?

En omfattende og dekkende kilde kan være KS' *Lokaldemokratiundersøkelse*:

- i) God dekning blant folkevalgte og også velgere (også i små kommuner)
- ii) Relevante, men noe grove, spørsmål om ulike opplevde aspekter ved lokaldemokratiet i den enkelte kommune – kan gi en pekepinn om systematiske og generelle erfaringer

eller....

Blant 81 kommuner i 29 vedtatte sammenslåinger:

	N	Min.	Gj.sn.	Maks.
Kommunestørrelse	81	633	15477	132644
Andel i spredtbygde strøk	81	0.00	0.63	1.00
Effektivt antall tettsteder	79	1.00	1.74	6.37

Blant 29 nye kommuner:

	N	Min.	Gj.sn.	Maks.
Kommunestørrelse	29	4324	43228	140721
Andel i spredtbygde strøk	29	0.33	0.74	0.97
Effektivt antall tettsteder	29	1.07	2.25	5.41

Hva mener velgerne om lokaldemokratiet? (KS' Lokaldemokratiundersøkelse)

Faktoranalyse viser hvilke aspekter ved opplevd lokaldemokrati som «hører sammen» (blant KS' påstander om *pålitelig (p)*, *ansvarlig (a)*, *borgernært (b)* og *effektivt styre (e)*, samt om styre som står for *fornyelse og inkludering (f)*):

- i) Velgerne opplever (nesten) «alle aspekter» som hørende sammen. Mener man at et aspekt oppleves som tilfredsstillende, mener man også at et annet er det
- ii) Unntak: Aspekter som går på innflytelse gjennom interesser/sårbare gruppers gjennomslag

	F1	F2
(e) Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor	0.82	0.04
(e) Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne	0.79	0.03
(b) Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne	0.75	0.02
(e) I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte	0.74	0.05
(b) Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	0.74	-0.06
(a) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes	0.73	-0.06
(f) Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på	0.73	-0.01
(b) Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem	0.72	-0.05
(p) Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen	0.71	0.07
(a) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken	0.70	-0.07
(a) Stort sett vet innbyggerne nok ... til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget	0.66	-0.01
(p) Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel	0.51	0.08
(f) Denne kommunen gjør for lite for de mest sårbare i samfunnet (snudd)	-0.07	0.82
(p) De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivare tatt sine interesser (snudd)	0.09	0.71
Korrelasjon mellom faktorer:	F1 -	0.23

Hva mener de folkevalgte om lokaldemokratiet? (KS' Lokaldemokratiundersøkelse)

Faktoranalyse viser hvilke aspekter ved opplevd lokaldemokrati som «hører sammen» (blant KS' påstander om *pålitelig (p)*, *ansvarlig (a)*, *borgernært (b)* og *effektivt styre (e)*, samt om styre som står for *fornyelse og inkludering (f)*):

- i) Folkevalgte har mer differensiert syn: opplevelse av et «knippe» aspekter henger ikke *like tydelig* sammen med opplevelse av et annet
- ii) Ett tydelig «uavhengig» «knippe» som går på innflytelse gjennom interesser/sårbare grupper gjennomslag

	F1	F2	F3	F4
(e) Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne	0.76	0.01	0.03	-0.01
(e) Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor	0.75	0.05	0.23	0.00
(b) Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne	0.75	-0.04	-0.10	0.03
(e) I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte	0.73	0.01	0.20	0.00
(f) Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på	0.72	0.11	0.00	-0.04
(a) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken	0.03	0.88	-0.12	-0.03
(a) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes	0.21	0.80	-0.16	0.05
(a) Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i	-0.11	0.66	0.28	0.04
(b) Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	0.17	0.40	0.36	-0.06
(p) Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel	0.07	-0.12	0.77	0.00
(p) Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen	0.17	0.25	0.59	0.04
(b) Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem	0.21	0.18	0.46	0.03
(f) Denne kommunen gjør for lite for de mest sårbare i samfunnet (snudd)	0.12	0.00	-0.19	0.81
(p) De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivare tatt sine interesser (snudd)	-0.12	0.01	0.21	0.79

Korrelasjon mellom faktorer:

F1	-	0.52	0.34	0.03
F2	-	-	0.33	0.06
F3	-	-	-	0.04

Kontakt med prosjektdeltagerne (innhenting og tilbakemeldinger)

Prosjektet oppretter kontakt med prosjektledere/kontaktpersoner (og andre) gjennom:

- i) Kontakt via e-post med informasjon om prosjektet og med invitasjon til å logge seg inn på *nettside/nettløsning (SharePoint)* for det enkelte prosjektet – der planer kan lastes opp, notater kan utveksles, surveyresultater (se nedenfor) kan legges ut mv. – samt nettside/nettløsning for hele prosjektet – der informasjon (bla. bakgrunn og arbeidsmåter for evalueringsprosjektet) og tilbakemeldinger som er relevante for hele gruppen kan deles (november 2017-januar 2018)
- ii) Utsendelse av *survey* om planer med vedtak til alle prosjektdeltagerne (*v/prosjektleder/kontaktperson*) i forbindelse med innsending va planer: Spørsmål om motiver og ønskede mål for tiltaket, hvilke aspekter ved lokaldemokratiet som ønskes styrket mv. Resultater legges ut på nettside/nettløsning (januar 2018-september 2018)
- iii) Deltagelse på prosjektledersamlinger med informasjon fra i) og ii) (november 2017, mai 2018, september 2018)
- iv) Integrering av data fra evalueringsprosjektets «kontaktflater» (i og ii) med KMDs nettsider om «Fornyelse og utvikling av lokaldemokratiet» (<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/lokaldemokrati/fornyelse-og-utvikling-av-lokaldemokratiet/id2547775/>), der data og resultater fra underveisevalueringen kan legges ut (etter enighet mellom prosjektet, deltagere og KMD) (januar 2018-mars 2019)